

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: 1 K 14, 20 – 25

Text: Ž 137, 1 – 4 *U řek babylónských, tam jsme sedávali s pláčem ve vzpomínkách na Sijón. Své citary jsme v té zemi zavěsili na topoly, když nás ti, kdo nás odvěkli, vybízeli tam ke zpěvu, trýznitelé k radovánkám: "Zazpívejte nám některý ze sijónských zpěvů!" Jak bychom však mohli zpívat píseň Hospodinovu v té cizí zemi?*

Zkoušeli jste někdy přesadit houby? Že byste si jako donesli z lesa v košíku pár křemenáčů, praváků, nějaké ty suchohříby, a že byste si je vysadili doma na zahrádce, abyste je nemuseli namáhavě hledat po lesích? Schválně, přihlaste se, komu se to podařilo? Tak, teď nevím, jestli se někdo hlásí, protože mezi námi je tady velká internetová propast a chybí nám ten osobní kontakt. Já teď vidím jen svoji kameru a vy se můžete hlásit sebevíc, ale vašemu monitoru, displeji nebo obrazovce je to úplně lhostejné. Ale myslím, že se stejně nikdo nehlásí. Alespoň já neznám nikoho, komu by se podařilo vypěstovat si praváky a suchohříby na zahrádce. Jen ty žampióny a hlívy jsou jaksi natolik univerzální, že fungují prakticky všude. Ale jinak, když narušíte ten ekosystém, tak to nebude fungovat.

Ale proč to říkám? Čtrnáct let jsem byl farářem na jižní Moravě ve sboru v Javorníku. Je to zcela fascinující prostředí. Nejen kulturně, ale zvláště duchovně. Evangelický sbor, který je naprosto jedinečný. Ještě i dnes tam někteří přijdou na svátky do kostela v kroji. A nejedná se o žádné folklórní vystoupení. Je to prostě značkové oblečení, které si na sebe vezmete, když chcete vyjádřit Bohu chválu. Ale když byste totéž udělali na Karlově mostě v Praze, tak to budou lidé považovat za zábavnou atrakci a začnou vám do klobouku házet peníze. Tam vám nikdo neuvěří, že jste si to oblékli proto, abyste uctili Pána Boha. Javorník je také jediný sbor naší církve, kde se dosud zpívá z Elsnerova kancionálu z r. 1753, vázaného v kůži a psaného švabachem, jehož písně mají vlastní javornické melodie. Když takový zpěv zažijete, ocitnete se zcela zvláštním způsobem v takové Boží blízkosti, až vám z toho naskočí husí kůže. Ale kdybyste chtěli ty písně zpívat jinde v církvi a dát je třeba do nového evangelického zpěvníku, myslím, že to nebude fungovat. Přestanou být autentické. Copak může někdo, kdo nikdy nežil v Javorníku, neseděl v tamním tolerančním kostele ve dvě stě let starých lavicích a nenasál do sebe toho genia loci, zpívat tyto písně autenticky? To prostě nejde. Bylo by to jako chtít pěstovat praváky na zahrádce. Když něco vytrhnete z jeho svébytného ekosystému, tak to prostě přestane žít a nefunguje to.

Přesně tak to zažívali židé v babylonském zajetí. Když byli v 6. stol. před Kristem deportováni do babylónské říše, zhroutil se jim jejich dosavadní svět. Bohoslužby, dosud vázané na jeruzalémský chrám, nebyly možné. Chrám v Jeruzalémě byl zničen a věřící byli odvěčeni do zajetí. To neznamená, že by se jim v Babyloně žilo špatně. Měli tam v podstatě svobodu, kromě svobody vrátit se domů. V Babylonii mohli volně žít, pracovat, sdružovat se, bydlet pospolu. Pouze jednoho byli zbaveni – možnosti účastnit se bohoslužeb v jeruzalémském chrámu. Nebyli při tom bez Božího slova – sdružovali se kolem proroků, kteří lid potěšovali a zvěstovali jim Boží slovo. Začal se ovšem vytvářet nový druh duchovního společenství, které později povede i ke vzniku nových bohoslužeb mimo chrám, totiž v synagogách. Namísto krvavých chrámových obětí nabývají na významu oběti rtů, modlitby. Dosavadní kult už sice není možný, ale víra si vždycky najde způsob, jak prakticky žít svou zbožnost. Ani ta nejhorší situace, která může nastat skutečnou víru nezničí, byť by jí vzala tradiční rituály či dokonce kamenný chrám.

Přesto se židé s novou situací vyrovnávali jen velmi těžko. O tom přináší svědectví 137. žalm. Je to zachycená vzpomínka na onu zvláštní dobu babylonské karantény, dobu bez chrámových bohoslužeb. Poslechněte si to: „U řek babylónských, tam jsme sedávali s pláčem ve vzpomínkách na Sijón. Své citary jsme v té zemi zavěsili na topoly, když nás ti, kdo nás odvěkli, vybízeli tam ke zpěvu, trýznitelé k radovánkám: "Zazpívejte nám některý ze sijónských zpěvů!" Jak bychom však mohli

zpívat píseň Hospodinovu v té cizí zemi?“ Bratři a sestry, židé velmi dobře vnímali nepatřičnost takového zpěvu na pohanské půdě. Vždyť bohoslužebný zpěv není žádné vystoupení. Siónské zpěvy se přece nezpívají lidem. Jsou to písně, které se zpívají Pánu Bohu. Jak může někdo říkat: „Zazpívejte nám některý ze sijónských zpěvů!“ Milý pohane, jsi snad nějaký bůh, abychom ti zazpívali písně určené Bohu? Copak můžeme jen tak házet perly, aby nám po nich lidé zatleskali? Aby nám hodili pár mincí do klobouku, otočili se a šli spokojeně dál? Jsou snad bohoslužby koncert nebo nějaké představení? Bohoslužba je přece především děj vnitřní, niterný, velmi osobní. Na bohoslužbu se nelze dívat jako divák – byl by to velmi, velmi nudný film. Bohoslužbu lze jediné prožívat.

Skočíme-li do novozákonní doby, tam je to podobné. Apoštol Pavel si kladl vážnou otázku, jak asi vnímají pohané naše křesťanské bohoslužby, když v nich dáváme průchod projevům své niterné zbožnosti. Mohou tomu rozumět? Což neřeknou, že blázníte? říká apoštol Pavel. To, co může pohany nějak oslovit, je snad, podle apoštola, aspoň trochu srozumitelné kázání. Jasná prorocká řeč. Ale zpěv duše, modlitba v jazyku, kterému druzí nerozumí, zpěv, k němuž je potřebná vlastní niterná zbožnost, je něco těžko sdělitelného. Liturgické zpěvy jsou přece dnešnímu posluchači tak nesrozumitelné, tak vzdálené tomu, jak on vyjadřuje své pocity, že řekne, já tomu nerozumím, to není nic pro mě. Tak to píše apoštol Pavel: Poslechněte si to znovu: „Kdyby se celá církev sešla ve shromáždění a všichni by mluvili ve vytržení, a přišli by tam lidé nezasvěcení a nevěřící, cožpak neřeknou, že blázníte? Budou-li všichni mluvit prorocky a přijde tam člověk nevěřící nebo nezasvěcený, bude všim, co slyší, souzen a usvědčován, vyjdou najevo věci skryté v jeho srdci, takže padne na kolena, pokoří se před Bohem a vyzná: "Vskutku je mezi vámi Bůh!"“ Má pravdu apoštol! Vnitřní prožitek asi nejde vystavit na obrazovku. Může se snad podařit udělat z toho zajímavou podívanou, ale pravá bohoslužba se podle apoštola děje jen tam, kde sami sebe přinášíte jako živou, svatou, Bohu milou obět'. Tzn. kde nejsme diváky. A je lhostejno, zda v té chvíli sedíme fyzicky v kostele nebo před monitorem či obrazovkou. Kde nevydáváme sami sebe Bohu a neotevíráme se jeho slovu, tam se žádná bohoslužba nekoná.

Bratři a sestry, pěstovat houby za oknem či na zahrádce, je možná hezká myšlenka. Ale není to houbaření. Houbaření je přece chození do lesa, abych dýchal čistý vzduch a zažil ten neskutečně krásný okamžik, kdy objevím v mlází pravý hřib, který má pro mě najednou nesmírnou cenu. Každá domácí pobožnost, každá osobní modlitba nebo vlastní rozjímání na Písmem svatým je vždycky víc než jakékoliv hotové instantní bohoslužby sledované z pozice diváka nebo posluchače. I věřícím židům v Babylóně bylo jaksí žinantní poskytnout svým pohanským přátelům zábavné vystoupení, k němuž by využili siónské bohoslužebné písně, určené Hospodinu. A já myslím, že jim zvláště dnes docela rozumíme, když s pláčem vzpomínají na Sijón se slovy: Svě citary jsme v té zemi zavěsili na topoly, když nás ti, kdo nás odvěkli, vybízeli tam ke zpěvu, trýznitelé k radovánkám: "Zazpívejte nám některý ze sijónských zpěvů!" Jak bychom však mohli zpívat píseň Hospodinovu v té cizí zemi?

Modlitba: *Hospodine, děkuji za tvé slovo, ale potřebuji ho sdílet s bratry a sestrami. Děkuji za dar zpěvu, ale chci, aby ti znovu zněl v chóru našich spojených srdcí. Bože, děkuji i za tyto bohoslužby, ale chci se k tobě modlit i s druhými a s nimi tě vyvyšovat a chválit. Věřím, že nás i v tuto chvíli všechny slyšíš, když každý sám za sebe, a přece v duchu spojení vyznáváme naši společnou víru. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane náš, modlíme se za tvou církev, kterou máš všude po světě. Za své bratry a sestry v kterékoliv z církví. Ty jsi náš jediný Pán, který nás všechny spojuje jedním Duchem svatým. Modlíme se za i za náš sbor, za všechny, s nimiž se teď nemůžeme běžně potkávat. Prosíme, abys je chránil a opatroval. Modlíme se za nemocné, za ty, kteří se nakazili koronavirem, ale i za ty, kteří jsou nemocní jinak a kvůli pandemii mají omezenou zdravotní péči. Prosíme pak zejména za lidi nejvíce obrožené, za ty, kdo mají zdravotní komplikace. Modlíme se za naše blízké, které nemůžeme navštívit. Prosíme za lidi v domovech pro seniory, v nemocnicích, v ústavech. Prosíme o tvou posilu pro zdravotníky a pro všechny, kdo jsou denně vystavováni nebezpečí nákazy. Modlíme se za nejvíce postižené země i za moudrost pro vlády jednotlivých zemí. Tobě odevzdáváme do rukou současnou situaci a dej, ať vytrváme v modlitbách, ať zůstáváme věrní četbě Božího slova a pamatujeme na ty, kdo jsou sami. Kéž z našich modliteb, slov a činů vzejde část a sláva tobě samému, našemu Pánu a Spasiteli. Amen.*